

‘Samen werken voor ouderen met psychische problemen’

dr. Gea C. van Dijk
Associate lector Ouderen met psychische problemen

17 mei 2021

Ouderen met psychische problemen in de thuissituatie

- Toename van thuiswonende ouderen: relatief en absoluut
- Verlies van gezondheid en sociale contacten
- Meerdere problemen tegelijkertijd
- Disbalans door verlies van partner
- Ontstaan of terugkeer van psychische problemen

Medewerkers ervaren knelpunten in het omgaan met:

- Depressie en eenzaamheid
- Gedragsproblemen en agressie

Enkele cijfers

- In 2020 19% bevolking 65+ (3,4 miljoen).
Groeit naar 25,6% in 2040.
- 18% van de mensen tussen 18-65jr hebben een psychische stoornis gehad:
  - 7% een stemmingsstoornis
  - 10% een angststoornis
- 31,5% van ouderen in verpleeghuizen in Vlaanderen hebben psychiatrische problemen
- 44.000 ouderen in Friesland hebben psychosociale problematiek. Toenemend aantal.
- 5% van de Nederlandse bevolking is verweduwd
- 1 op de 4 ouderen (>65 jaar) is verweduwd.

‘Samen werken voor ouderen met psychische problemen’ in de thuissituatie.

ZonMw netwerk project

Netwerk onderzoeksproject van:

- Noorderbreedte ouderenzorg
- GGZ Van Andel ouderenpsychiatrie
- Thuiszorg Het Friese Land
- Huisartsenpraktijk Aldlân
- ROS Friesland
- Welzijnsorganisatie Amaryllis
- NHL Stenden Hogeschool

Actieonderzoek, gericht op het elkaar ondersteunen van medewerkers in het omgaan met ouderen met psychische problemen.

Doelstelling van het onderzoek:

- Elkaar leren kennen, netwerkvorming tussen medewerkers.
- Meer multidisciplinaire samenwerking van medewerkers van verschillende organisaties.
- Deskundigheidsbevordering en elkaar ondersteunen bij ouderen met psychische problemen: van elkaar leren.

Opbouw van het onderzoek

Eerste fase: juli 2019 tot 1 januari 2020

In kaart brengen van ervaren problemen en behoeftes:
medewerkers
ouderen met psychische problemen
D.m.v. focusgroepen en interviews.

Tweede fase: vanaf 1 januari 2020

Ontwikkelen interventies door medewerkers en
studenten.
D.m.v. actieonderzoek.

Derde fase: 1 januari 2021 tot 1 januari 2022

Verdere implementatie en borging interventies en
netwerk

Uitkomsten tweede halfjaar 2019

1. Signalering van psychische problemen
  - Is belangrijk.
  - Te weinig kennis en systematiek.
  - Weinig inzicht in elkaars werkwijze.
2. Expertise uitwisselen
  - Veel expertise aanwezig.
  - Weinig gebruik van elkaars expertise en mogelijkheden.
  - Hoge drempel naar elkaar.
3. Onderling contact
  - Prettige samenwerking. MDO's.
  - Weet elkaar niet te vinden of te bereiken.
4. Handelingsverlegenheid bij:
  - Eenzaamheid/depressie
  - Zorgmijders/agressie.

2020 Ontwikkelen Interventies

- De sociale kaart rond de bewoner
- De sociale kaart van de wijk
- Onderlinge scholing en coaching
- Netwerkbijeenkomsten voor medewerkers van de verschillende organisaties

Proces

1. Eerste genererende sessies met de brainstorm techniek.
Doel - randvoorwaarden
2. Tweede genererende sessies met de brainstormtechniek.
Creatieve ideeën
3. Convergerende sessies met de COCD-box methode.
4. Uitwerkingssessie met de Mind Map methode.
5. Meerdere werkgroep sessies met een cyclisch proces:
  - * prototype ontwikkelen
  - * als pilot inzetten/informatie ophalen uit het veld
  - * ophalen informatie uit pilot, effectmeting
  - * aanpassen prototype
  - * als pilot.....

De Wegwijzer rond de cliënt

- Doel:
Verlagen drempel van contact
- Voor wie:
Cliënt, mantelzorgers, professionele hulpverleners
- Wat:
Fysiek mapje bij de cliënt met daarin de kring van betrokkenen rond de cliënt (wie, hoe te bereiken)
- Wanneer:
Als cliënt, mantelzorger of professionele hulpverlener daar behoefte aan heeft.

- Instructies:
- Vul voorop de naam van de cliënt in
  - De cliënt vult het eerst blad van het mapje in en zet daarop haar/zijn handtekening
  - De volgende contactpersonen vullen een voorgedrukt briefje met de hand in:
Zorg- en hulpverleners, behandelaren
Mantelzorgers en naasten
  - Altijd het voorgedrukte format met de hand invullen, duidelijk leesbaar. Daarna het briefje weer in het mapje stoppen
  - Aan de achterkant van de bladzijde kan aanvullende informatie in het mapje worden gestopt, zoals een visitekaartje, foto, etc.
  - Leg deze Wegwijzer steeds bij de telefoon!

Informatie die de cliënt zelf belangrijk vindt dat iedereen weet:
(in te vullen door de cliënt zelf)

Spoed
Zorg die niet tot morgen of na het weekend, kantoor tijden, kan wachten:

Bij lichamelijke klachten
Bel dokterswacht Friesland: 0900-1127112

Bij geestelijke problemen
Er zijn geen afspraken – bel dokterswacht Friesland: 0900 – 1127112
Er is een signaleringsplan met afspraken over bellen:
bel GGZ: .....

Bij andere zeer acute problemen: bel 112

Hierbij verklaar ik dat:
Zorg en hulpverleners
Mantelzorgers en naasten

De informatie mogen bekijken in deze wegwijzer n
indien nodig contact op mogen nemen.

Datum:

Naam contactpersoon:	
Functie:	
Organisatie: (indien van toepassing)	
Telefoonnummer:	
Emailadres:	
Bereikbaar op dagen:	
Ingevuld op datum:	

De Wegwijzer van de wijk

- Doel:
Inzicht in organisaties en activiteiten in de wijk voor ouderen met psychische problemen
  - Voor wie:
Cliënt, mantelzorgers, professionele hulpverleners
  - Wat:
Fysieke brochure met daarin de organisaties en activiteiten.
  - Wanneer:
Bij onvoldoende inzicht.
  - Hoe:
Fysiek op openbare plekken in de wijk
Digitaal bij hulpverleners
- (Half) jaarlijkse aanpassing

Tinz

Thuiszorg het Friese Land

Casemanagers bieden hulp bij (vermoedens van) dementie. Ze ondersteunen de cliënt en diens mantelzorgers bij het maken van keuzes of het oplossen van problemen.

Bezoeken kan van maandag tot donderdag van 9.00 uur tot 15.00 uur.

Tesselschadestraat 29
8913 HA Leeuwarden

088 5109910

Tinz.nl

tinz@thfl.nl

Mea fysio

MindUp

Tweedelijns begeleiding van mensen met een psychische beperking die hen in de weg staat bij wonen, werken en meedoen in de samenleving. Begeleiding op het gebied van wonen, werken en activiteiten. In Leeuwarden zijn onder andere een productiewerkplaats, een houtwerkplaats, een keuken en creatieve werkzaamheden. Mensen kunnen worden opgehaald met een busje.

Marshalweg 9
8912 AC Leeuwarden

088 3365666

Mind-up.nl

Paraflex

info@taxidorenbos.nl

reserveren-contactgegevens

Stadskantine Aldlân

Stadskantine is een stichting die iedere derde dinsdag van de maand betaalbare maaltijden verzorgd voor mensen die het niet breed hebben en toch eens buiten de deur willen eten om nieuwe mensen te ontmoeten.

3-gangenmenu voor €8,00 per persoon.

Pinnen is niet mogelijk

Reserveren kan via onderstaande website

Salomonszegel 99
8935 SC Leeuwarden

Aldlân.blogspot.com/2018/
02/stadskantine-aldlan.html

info@stadskantinewest.nl

Roelof's Brasserie

Roelof's Brasserie is een restaurant in het gebouw van Erasmus. Naast een menu serveren zij elke dag een dagschotel voor €7,20 per persoon. Het restaurant is op werkdagen van 9.00 uur tot 19.00 uur geopend en op zaterdag en zondag van 9.00 uur tot 20.00 uur geopend.

Hempenserweg 29
8935 BD Leeuwarden

058 2510450

Roelofsbrasserie.nl

info@roelofsbrasserie.nl

Eten met gemak

Van Smaak

Aldlan.blogspot.com

Aldlan.blogspot.com

Haakclub "Haak aan"

- Iedere dinsdagochtend van 9.30 uur tot 11.30 uur
- Kosten: €2,00 per deelname inclusief een kopje koffie of thee
- Opgave via onderstaand e-mail adres, of kom eens langs

Wijkcentrum Aldlân
Salomonszegel 99
8935 SC Leeuwarden

Aldlan.blogspot.com

haakgroepfroskenburch@gmail.com

Moestuin Aldlân

- Voor de moestuinwerkgroep wordt er gezocht naar vrijwilligers om een moestuin te realiseren naast het wijkcentrum.
- Deze moestuin is voor jong en oud, dus iedereen mag meedoen.

Wijkcentrum Aldlân
Salomonszegel 99
8935 SC Leeuwarden

06 51711087

Aldlan.blogspot.com

Bestuurslid3.alldan@gmail.com

Gemeente Leeuwarden

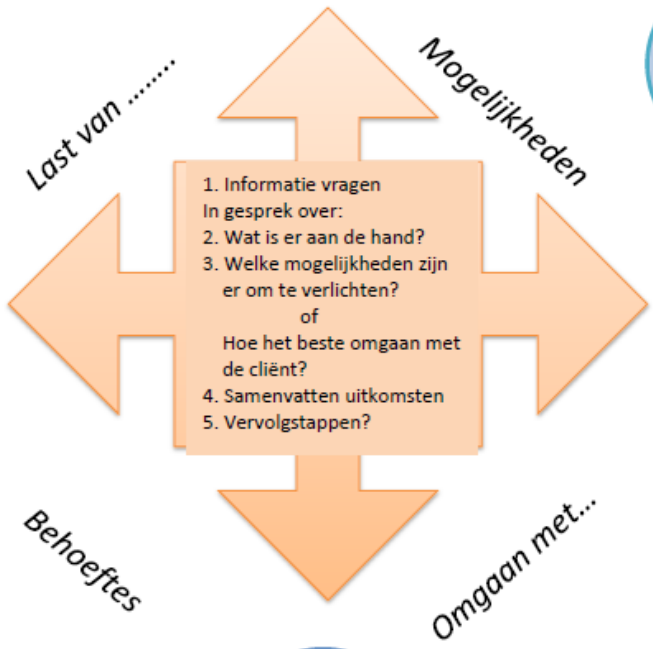
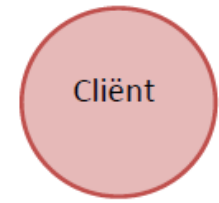

Humanitas

Onderlinge scholing en coaching 'In Gesprek!'

- Doel:
Leren van elkaar, gebruik maken van elkaars deskundigheid.
- Voor wie:
Cliënt, mantelzorgger en hulpverleners
- Wat:
Een gezamenlijk gesprek met de oudere (en diens naaste) bij hem/haar thuis over:
  - Diens problemen en behoeftes.
  - De relatie hiervan met de aandoening die hij/zij heeft.
  - De mogelijkheden van de (medewerkers van de) verschillende organisaties.
  - Gezamenlijk in gesprek over gewenste acties of vervolgactiviteiten.
- Wanneer:
Bij vastlopende situaties.

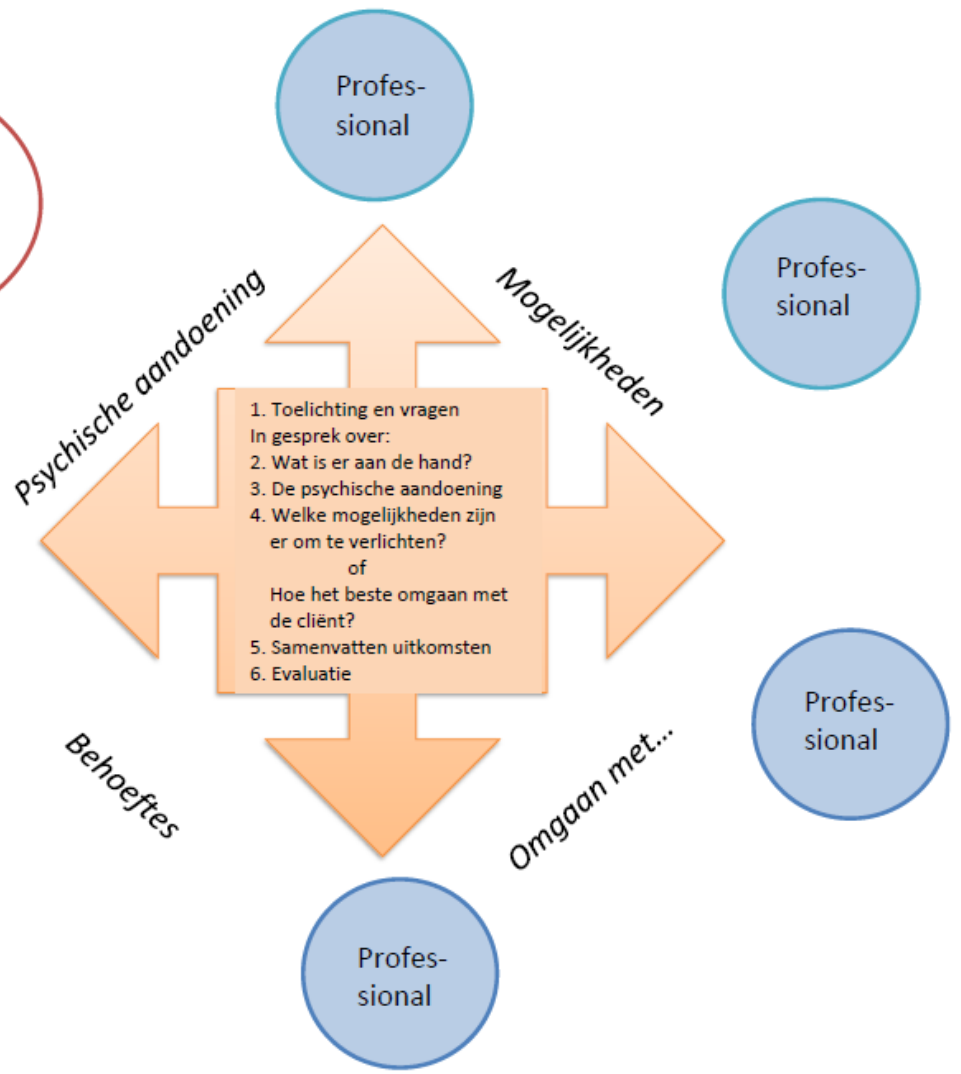
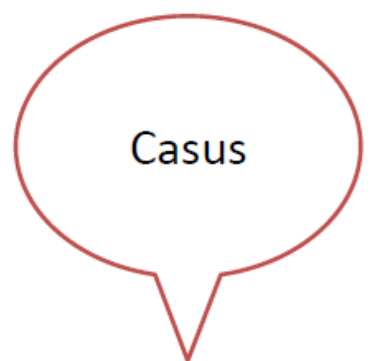

In Gesprek! – rond de cliënt

‘In Gesprek!’ A Multidisciplinair leren aan de hand van een anonieme casus

- Doel:
Leren van elkaar, gebruik maken van elkaars kennis en zienswijze.
- Voor wie:
Medewerkers of studenten van verschillende vakgebieden
- Wat:
Zoals In Gesprek!, maar dan met een anonieme casus. Eventueel met een acteur.
- Wanneer:
Onvoldoende inzicht en handvatten bij het omgaan met ouderen met psychische problemen.

In Gesprek! A Multidisciplinaire Casus bespreking

Netwerkbijeenkomst

- Doel:
Elkaar leren kennen en kennisvermeerdering
- Voor wie:
Hulpverleners bij ouderen met psychische problemen.
- Wat:
Bijeenkomst, digitaal of fysiek met centraal gedeelte en workshops.
- Wanneer:
Een keer per (half) jaar.

Uitkomsten van de interventies:

Leereffecten:

Inhoud:

- Meer kennis over depressie.
- Kennis over signaleren van depressie
- Kennis over vervolgstappen die ondernomen kunnen worden.
- Kennis over waaruit agressie kan ontstaan.
- Vaardigheid hoe meer op een lijn kunnen zitten.
- Vaardigheid hoe grenzen aan kunnen geven.

De geleerde kennis en vaardigheden konden in de praktijk worden toegepast

Zelfvertrouwen is toegenomen, door:

- Steun aan elkaar
- Tips hoe om te gaan met...

Uitkomsten van de interventies:

Samenwerking:

- Geleerd over samenwerken en wat anderen doen.
- Hoe en wanneer je kunt verwijzen/ anderen in kunt schakelen.
- Netwerk is vergroot.
- Elkaar kennen helpt.

- Meer bewustwording van en inzicht in de organisaties en activiteiten in de wijk.

Men kan elkaar al beter vinden.

2021 Verdere implementatie en borging

Eerste halfjaar:

In kaart brengen van bevorderende en belemmerende factoren bij het implementeren van nieuwe interventies, doormiddel van:

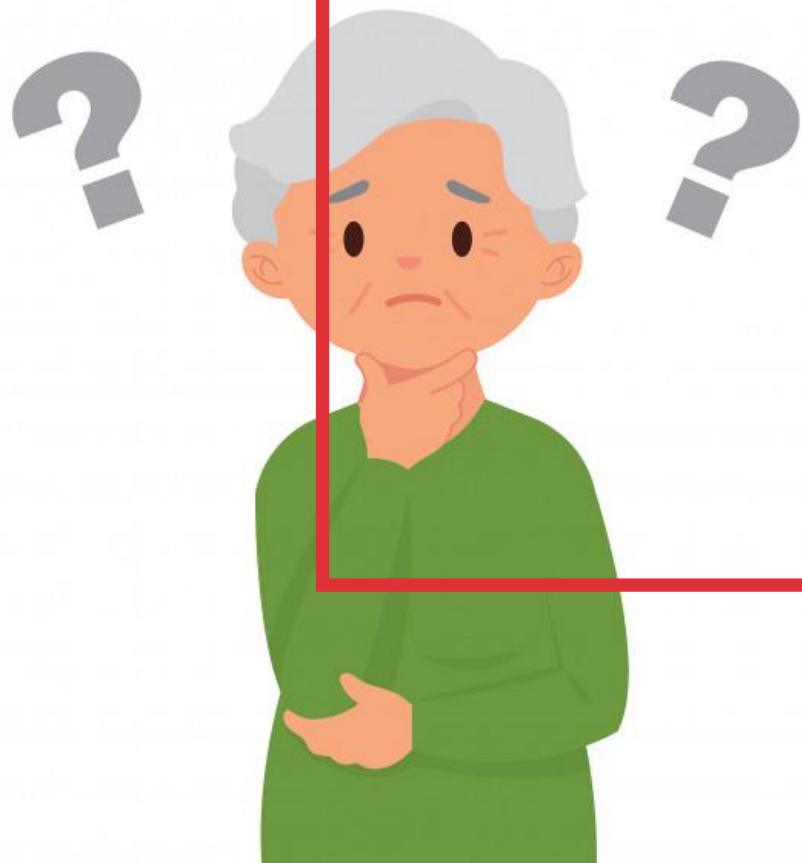
- system mapping
- interviews met betrokken medewerkers

Tweede halfjaar:

Ondersteunen verdere implementatie en borging.

Opmerkingen of vragen?

dr. Gea van Dijk
gea.van.dijk@nhlstenden.com